

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Iac. Chiffletii De Linteis Sepulchralibus Christi
Servatoris Crisis Historica**

Chifflet, Jean-Jacques

Antverpiae, 1624

Cap. III. Schema conditorum in Ægypto cadaverum ob oculos positum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64456](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64456)

IO DE LINTEIS SEPVLCHR. CHRISTI

συμποδίων ἐτίθει. Scimus S. Athanasium Sancto-
rum reliquias non in urnis collocandas, sed humi con-
dendas esse eo consilio censuisse, ut absurdum Ægyptio-
rum morem abrogaret, qui suos mortuos non sub terrâ
condebant, sed in lectulis & scimpodiis collocabant.

Lib. 3. Ceterum superstitiosæ illius condituræ causam
fuisse scribit Herodotus, quod persuasum habe-
rent, ignem esse animatam belluam, quæ cuncta
deuoraret, & simul emoreretur: tum etiam ne hu-
mati deuorarentur à vermibus. Verum eam non
tam vanitati & superstitioni tribuit Cassianus,
quàm necessitati, propter frequentem inundatio-
nem Nili. Coll. 15. Hunc Ægyptiis morem (inquit ille) Nili
cap. 3. fluminis inuexit eluuiæ; ut quoniam uniuersa terra
illius latitudo, instar immensi pelagi, non paruo anni
tempore, solitâ aquarum eruptione contegitur; ita ut
nulla cuiquam viandi copia, nisi lemborum transue-
ctio tribuatur; corpora mortuorum, pigmentis condi-
ta redolentibus, in editioribus cellulis recondantur.

C A P V T I I I.

Schema conditorum in Ægypto cadauerum
ob oculos positum.

MEDICATA cadauera solebant adeò exsic-
care pollinctores Ægyptij, ut statuas æneas
solidi-

soliditate adæquarent: linguâ suâ *Gabbaras* appellabant, ait D. Augustinus; quasi *barbaros*, & *insulos*, ex Isidori glossis. Nunc vulgus vocat *Mumias*,
 seruata quæuis in Ægypto per condituram corpora; in quorum truncis, frequenter latent icunculæ quædam spithameæ, ac etiam minores, quæ corpus, Ægyptio more conditum, & linteis inuolutum egregiè referunt. Theuetus, imagunculas illas, vult esse signa Numinum, quæ quis defunctus coluisset in vitâ: à cuius sententiâ non multum abijt Bellonius^a. Goropius Becanus^b Canopicen-
 set esse simulacra; Guichardus^c verò Ifidis, vel Osiridis. Ego in tanto discrimine quid affirmem? verum forsitan, si dixerò, imagines illas esse cadauerum conditorum exemplaria. Fauet Princeps Radziuilus, in Peregrinatione suâ Ierosolymitana, scrutatus ipsemet diligenter sepulchra Ægyptiaca: *Idola illa, inquit, sunt ex argillâ, carulei vel violacei coloris, ad vnus digiti longitudinem; quædam etiam minora, formam infantuli fasciis circumligati, adiectis multis Ægyptiorum characteribus, exprimentia. Qualia autem sunt idola, tali modo & ipsa corpora linteis sunt inuoluta, quæ ob antiquitatem aded sunt marcida, vt papyrus combustam, quæ nigrescit, & facillimè diffluit, imitentur. Et antiquior Herodotus, Eισι, ait, Ἐν αὐτῶν τέτρω κατέα), ἔτεχνω ἔχου*
 Lib. 2.

ταύτω. Οὗτοι ἐπεαύσφι κομιθεὶ ὁ νεκρὸς, δεικνύσει τοῖσι κο-
 μίσασι τῶν ἀδείγματα νεκρῶν ξύλινα, τῆ γραφῆ μεμιμη-
 μένα. Καὶ τὴν μὲν σκευασμένην αὐτέων φασὶ εἶναι, ἔτι
 ὅσιον ποιῶμαι τὸ ἔνομα. Ἐπὶ τοῖσιν πρῆγματι οὐνομάζεν
 τὴν δὲ δευτέραν δεικνύσει ὑποδεξέρην ἰεταύτης ἔδουτελε-
 σέρην· τὴν δὲ τρίτην, δούτελεσάτην. Φράσσουτες δὲ, πυνθά-
 νον ἵπαρ αὐτέων, καὶ ἦν τινα ἐξελονταῖσφι σκευασθῆναι τὸν
 νεκρὸν. Οἱ μὲν δὲ ἐκ ποδῶν, μετὰ δὲ ὁμολογήσαντες, ἀπαλ-
 λάσοσιν, ἡ δὲ ὑπολειπόμενοι ἐν οἰκήμασι, ὡδὲ τὰ σκευ-
 ασμένα ταῖς ταρχύσσι. *Sunt certi ad hoc ipsum constituti,*
qui hoc artificium faciunt: ad quos cum cadaver por-
tatum est, ostendunt his qui portauerunt, exemplaria
mortuorum materialia, pingendo assimilata; et unum
eorum accuratissimè fabri factum esse aiunt, cuius ego
nomen si nuncupauero, haud faciam sanctè: alterum
illo inferius, ac vilioris pretij: tertium vilissimi. Ea di-
cètes, sciscitantur ab his, ad quod exemplar velint effin-
gi mortuum suum: isti conuento de pretio illinc abeunt,
et qui relinquuntur in adibus, hunc in modum con-
diunt corpus, &c. Illa τῶν ἀδείγματα νεκρῶν ξύλινα,
Valla interpretes vertit, exemplaria mortuorū lignea:
ego, ni fallor, accuratius materialia; tum quia ξύ-
λον Græcis quamuis dolabilem materiam sonat,
ἀπὸ ἑξέων τὴν ὕλην: tum quòd in corporibus condi-
tis, eiusmodi paruae statuæ, ex argillâ, aut aliâ soli-
dâ materiâ reperiantur; ad indicandum posteris,
 vti

vti cenfeo, quonam condituræ ritu, cadauera singula fuissent medicata; an cum hieroglyphicis signis & notis, in modum sepulti Osiridis, cuius nomen *Ὀσίριδος* ob reuerentiam præterit Herodotus; an alijs duabus minoris sumptus condituris; quòve pigmenti artificio, rubrone, subuiridi, an cæruleo: cuiusmodi Gabbaras illos fictitios plerosque vidimus, & domi habemus, in quadrangulam basim definentes, cui tota effigies recta insistit. Vnicum hîc exhibemus, absque notis hieroglyphicis, vt inuolucris ratio meliùs percipiatur.

Plut. de
Iside &
Osiride.

Sindone primùm byssinâ, ab imâ ceruice vsque ad pedes, corpus inuolutum est: & loris incisis circumligatum, quæ tamen ob gummi densius illitum non apparent: cubiti decussatim se premunt sub linteo, ita vt manus dextra in sinistro pectoris latere, sinistra in dextro videatur: supremo capiti ve-

B 3 lum

lum est superinductum, quod hinc inde propendet in ipsum medium pectus; in posticâ verò parte, à vertice inter scapulas definit: mento supposita est propendens ὀδόνη, fascia barbata, quâ constringebant genas & maxillas mortuorum, ne os haret ipsis, vt auctor est Lucianus: sola facies nuda restabat, auribus etiam extantibus. Παράδιδοσι (ait

Lib. de
Luctu.

Lib. I.

Diodorus) τοῖς Κυρηναίοις ἔτελευτηκότων, ἕτως ἕκαστον τῶν ἑσώματος μέλων ἀκέραιον τετηρημένον, ὡς καὶ τὰς ἐπιτοῖς ἐλεφάντων καὶ ταῖς ὀφρύσι διαμύειν, καὶ τὴν ὄλκω πρὸς τὴν ἑσώματος ἀποδείλακτον εἶναι. *Curatum cadaver Aegyptij cognatis tradunt defuncti, ita singulis eius partibus, etiam superciliarum palpebrarumque pilis integrè seruat, vt omnis corporis species integra perduret.* quod arguit, omnia in facie lineamenta seruata, laruis etiam quandoq; adhibitis, Principe Radziuilo teste oculato. *Corpora, inquit, quae in tumbis deposita reperimus, habebant in facie personas coloribus vel auro depictas; ex quibus apparebat, lineamenta faciei eorum, qui depositi ibidem fuerant, ea ratione ad viuum fortassis expressa fuisse.* Tales Gabbarum imagunculas circumferre in conuiujs solebant, vt de fati extremi necessitate praesentes ad-

Loc. cit.

monerent. Herodotus: Ἐν δὲ τῆσι σωμασίνισι τοῖσι δαιμόσι αὐτέων, ἐπεὶ δὲ πρὸ δείπνου γούων, ἀεὶ φέρει δούη νεκρὸν ἐν ἑσώματι ζύλιον πεποιημένον, μεμιγμένον ἐς ταμά-

λιστα

λιστα καὶ γραφῆ καὶ ἔργῳ, μέγα θ' ὅσον τε πρῶτη πι-
 χυαῖον, ἢ δ' ἵππηχον. Δεικνύς δὲ ἐκάστῳ τῶν συμποτέων λέγει·
 Ἐς τὸν ὄρεον, πίνε τε καὶ τέρπεσθε. Ἐπει γὰρ ἀπεθανῶν τοῖς-
 τ' . *Apud locupletes eorum, cū multi conuenerunt,*
ἔσ' à cœnâ discessum est, circumfert aliquis in loculo
mortuum è durâ materiâ factum, sed picturâ ἔσ' opere
verum maximè imitantem, longitudine cubitali om-
nino, aut bicubitali; ostendensq; singulis conuiuiarum,
ait: In hunc respiciens pota, ἔσ' oblectare, talis post
mortem futurus. Simile quid mobile, & ex argento
exhibitum à seruo in conuiuio Trimalcionis, apud
Petronium: Potantibus, ἔσ' accuratè lautitias nobis
mirantibus, laruam argenteam attulit nobis seruus, sic
aptam, ut articuli eius, vertebraq; locatæ, in omnem
partem flecterentur: hanc cū super mensam semel
iterumque abiiecisset, ἔσ' catenatio mobilis aliquot fi-
guras exprimeret, Trimalcio adiecit:

Heu, heu, nos miseros, quàm totus homuncio nil est!

Sic erimus cuncti, postquam nos auferet orcus:

Ergo uiuamus, dum licet esse, benè.

Græcis, testandi luctus causâ, solemnis fuit eius-
 modi simulachrorum in publicum expositio: nam
 Plutarchus in Alcibiade tangit Atheniensium
 mulierum morem, quæ festo Adoniorum die col-
 locabant in vicis τὰ εἰδῶλα νεκρῶν ἐκκομιζομένης
 ὁμοίαι,

ὅμοια, imagines mortuis qui efferuntur similes, quibus Veneris dolorum, ex morte Adonidis, publicâ mœstitiâ meminissent.

CAPVT IV.

Ritus sepulturae Iudaica duplex: mortui loti, uncti, inuoluti: Christi funerationi adhibita sindon, sudarium, linteamina, instituta.

Genes.
cap. vlt.

Baronius
anno 34.
n. 36.

In Thu-
rim Iora
Degha,
cap. 35 2.

MODVM cadauera curandi apud Iudæos, duplicem inuenio: primum antiquiorem & omnino parem Ægyptio, eorum qui vixerant, aut viuebant adhuc in Ægypto; vt Patriarcha Iacob, cuius corpus iubente filio Ioseph, *aromatibus conditum est, per quadraginta dies, deinde repositum loculo in Ægypto.* Alterum Iudæis Palæstinam incolentibus familiarem, minoris sumptus, & à priori multùm diuersum; ex præcepto Gamalielis Senioris, cuius tam in Sacerdotibus quàm in populo potissima auctoritas erat: is cùm vidisset (referente Rabbi Iacob) excreuisse tantum apud Hebræos impensam funerum, vt eius magnitudine cognati perterriti, relicto cadauere aliquando se subducerent; eius sententiâ (quam vidit à posteris inuiolatè seruata) factum est, vt nonnisi lineis linteaminibus, ijsque non magni pretij, corpora defunctorum